Сарнен. новини. – 2018. – 15 листоп. – С. 1, 3.

Убереж: село, де зупинився час, але триває життя

Щоб по-справжньому зрозуміти, що таке поліське село в глибинці, треба їхати сюди, в Убереж. Саме тут сподівалися побачити й відчути ґеть інше незвичне сільське життя, і таки знайшли його.

Першим сигналізувати про те, що занурюємось у периферію, почав мобільний зв'язок, точніше його відсутність. Село не зустріло нас табличкою, яка сповіщала б його назву, та й традиційного хреста, прикрашеного рушниками та стрічками, як зазвичай у населених пунктах, тут немає. Вдивляючись у хати, які губились у тумані, намагалися зловити очима бодай одну людину. Ми потрапили в інший унікальний світ, де знають одне одного за прізвиськами, досі збагачують свою мову колоритними слівцями на кшталт «цурки», «підвода», «покуда», «туто», «жинка», «вун», «ларок», а в останній ще й ходять, бо торговельний кіоск — єдиний заклад, що діє в Убережі. Здавалося б, у цьому поліському закутку зупинився час, а люди продовжують у ньому жити...

3 стор.

Реклама

Убереж: село, де зупинився час, але триває життя

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Село Убереж, що простяглось уздовж узлісся, відоме з 1772 року. За незначними історичними довідками, які вдалося знайти, колись тут було величезне болото. «У нас місцина така, - говорили предки поліщуки, - кругом вода, а посередині біда». Вони, доведені до відчаю нещадною експлуатацією польської шляхти, непосильними податками, п'ятиденною панщиною, втікали світ за очі та забиралися в недоступні для поляків місця: в лісові хащі, болота — й оселялися там. Так з'явилося село. Як і більшість найменувань населених пунктів, Убереж, очевидно, належить до назв-орієнтирів. Адже воно розташувалось на більш сухому твердому грунті, дослівно «у берега» на краю болота. Старожили пригадують, як колись казали односельці: «Убереж — це надболотна осада (поселення), де райкали жаби».

Нині ж сильного заболочення в селі не побачили. Навпаки, 24 двори, в яких проживають 56 жителів, розтягнулись уздовж доброго відрізку асфальтованої дороги в майже ідеальному стані. Забігаючи наперед, розповім, що біля будинків нам вдалося нарахувати з чотири авто, тож цікаво, для кого її робили? Секретар Кричильської сільської ради Іван Токов розповів, що цей шлях прокладе у 2007 році в рамках Президентської програми збереження сіл, що зникають з мапи України, за ініціативи екс-президента Віктора Ющенка. «Не можу сказати, що саме це допомогло селу, але все-таки воно продовжує існувати й навіть омолоджуватись, - пояснює Іван Никонович. - Якщо раніше тут мешкали пенсіонери, то зараз живуть і старші, і молодь, і діти». Взагалі секретар говорить про Убереж досить оптимістично і з теплотою. Адже там мальовничі місця, родюча земля, чисте повітря та ліси, багаті на гриби та ягоди. Він вірить, що новий етап розвитку села зможе розпочатись із приєднання до Сарненської ОТГ, за що вже проголосували на сесії Кричильської сільської ради. Каже, основна проблема - немає можливості працевлаштування сільського населення, і додає: «Це проблема не тільки Убережа, навіть не району чи області. Більшість людей у селах, незалежно від того, великі вони чи малі, шукають способи заробітку самостійно». Так, убережці переважно ведуть домашнє господарство: мають чимало худоби, різноманітних пернатих. Невелика частка чоловічого населення працює в лісі, більша — їздить на сезонні заробітки.

Люб'язна пані, перепитавши, де це, повідомила, що в тому напрямку вже давненько нічого не курсує. Прояснити ситуацію попросили ПрАТ «Сарненське АТП-15640». Там повідомили, що автобус ходить у вівторок і четвер, але лише до Углів, а жителям Убережа потрібно виходити до траси.

Молоко здавати невигідно

В Убережі нам довелося практично «полювати» на людей. Єдиний магазинчик зустрів нас замком. Помітили подвір'я з вуликами — там теж зачинено. Лише з третьої спроби пощастило побачити у дворі хазяйку, яка якраз займалась праннням. Людмила Жакун гостинно запросила в будинок, в якому стояв аромат сушених грибів. «Їх у наших лісах вистачає, всі набрали собі вдосталь», - розповідає жінка. Вона з чоловіком оселились тут у 2005 році. Пані Людмила рано стала вдовою. Зараз виховує чотирьох синів, двоє з яких здобувають професії в Сарнах і Здолбунові, а інші навчаються у школі. Вони, як усі сільські діти, їздять на навчання в сусідні села. Таких на вибір аж три: початкова в Углах, Полянська ЗОШ І-ІІ ступенів, а для отримання повної загальної середньої освіти — Кричильська ЗОШ. Багатодітна мама каже, що проблем із довезенням немає. Шкільний автобус курсує регулярно, щодня забираючи з Убережа 11 учнів. Пані Людмила переважно зайнята веденням домашнього господарства: біля хати завжди вистачає справ. Раніше тримала ще й корову, але нещодавно здала — невигідно. В Убережі молоко не приймають, тому потрібно або їздити в сусідні села здавати, або продавати - в Сарни. Ціна, коли здавала останні рази, була 3 грн за літр. Мороки багато, а заробітку мізер.

Овечий промисел родини Пітелів

Запримітили стежину понад лісом, якою крокували жінки. Анна Пітель із донькою й онуком ішли приглянути за вівцями, тож напросились із ними. Дорогою вона розповіла, що народилась, виросла і нині живе з чоловіком Миколою в Убережі. Разом виховали чотирьох дітей, двоє з яких мешкають у рідному селі. Жінка постійно повторювала, що їхня сім'я абсолютно звикнути їхню оселю й зараз і не поцікавитись, як змінилося життя за майже 10 років. Один із синів Олег Скроб саме готувався до зимових холодів: різав дрова. Він розповів, що батька вже немає, матір хворіє, а на хазяйстві залишився він і ще один брат. Інші ж роз'їхались Україною. Всіх їх залишилось вісім. На запитання, чи одружений, Олег відповідає з гумором: «Ще рано». Тож поки доглядає матір, а як випадає нагода, їздить на заробітки.

Невтомний пенсіонер Анатолій ПЕТКЕВИЧ.

Анатолія Петкевича теж помітили здалеку й у робочому процесі: зводив дах на сараї. Чоловік усе життя працював у Сарнах будівельником. А коли пішов на пенсію, то повернувся в Убереж, тож уже 11-ий рік проживає тут. Пенсіонерам, каже, тут добре. Як усі, тримає хазяйство. І допоки здоров'я дозволяє та руки працюють, то щось ладнає біля хати, старенське ремонтує та й нове будує.

«Хіба то було життя, га?»

77-річна Фаїна Мартинюк одна з тих людей, яких не потрібно було вмовляти

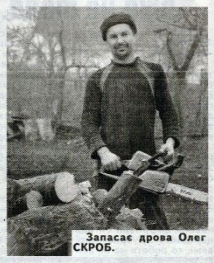

Запасає дрова Олег СКРОБ.

Сарни. Адже тоді ні швидких, ні автомобілів у звичайного люду не було. І лише в 6 ранку вона народила.

- Коли діти трошки підросли, ходили по ягоди. Наберемо два відра, а мені треба 7 км ще їх нести на станцію Немовичі. То я в 3 години ночі доїла корову, щоб встигнути на поїзд о 5 ранку й повезти десь продати ті ягоди. Дітей покидала самих. Чоловік у той час телят пас за 3 км від дому. Не було ніякої поблажки, що в тебе діти. Тепер уже добре, бо дають як три роки відпустки по догляду за дитиною. А колись взяла в радюжку й іду на поле з тією дитиною. Хіба то було життя, га?

Раніше в Убережі була початкова школа. Ще п'яту дитину Фаїна Мартинюк віддавала туди. А наприкінці 70-х минулого століття її закрили. Жінка каже, що великої науки своїм дітям не дали, бо не було можливості, але вони добре вчились, були здібними. Та, попри це, чотири доньки та два сини виросли гідними людьми, працюють на хороших роботах. Зараз проживають у різних містах, троє з них у Сарнах. Тож залишилась сама, а діти навідують і допомагають старенькій.

Наприкінці розмови Фаїна Василівна пригадала, що в Убережі був також клуб, а в ньому - танці до упаду. «Так наробимося, що вже ледь додому йдемо з колгоспу, а в клуб все одно біжимо потанцювати під гармошку, - сміється. — Хоч і важко жилось, але коли війна закінчилась, так весело навкруги стало. Вийдеш на вулицю: і

Сарнен. новини. – 2018. – 15 листоп. – С. 1, 3.

Якщо в кожному селі району можна знайти щось, чого не вистачає жителям, то в Убережі легше перерахувати, що там є: торговий кіоск, функціонування якого і так покращило життя селян, забезпечивши їх найнеобхіднішими продуктами та речами щоденного вжитку. І що цікаво, жоден із мешканців, з яким вдалось поспілкуватися, не нарікав на це. Люди просто навчились жити, виходячи з реальних можливостей, задовольнятись тим, що мають, розраховуючи тільки на себе.

Оскільки в Убережі немає ні ФАПу, ні школи, ні аптеки, то періодично за покупками та послугами їздять у райцентр. Дивно, але попри те, що село розташоване за менш ніж 20 км від Сарн, із транспортним сполученням тут проблематично. До слова, 5 квітня 2018 року «Сарненські новини» публікували статтю «Жителі Углів дочекалися автобуса через 10 років». Тоді представники райдержадміністрації та ПрАТ «Сарненське АТП-15640» запевняли, що забезпечать перевезення пасажирів маршрутом Сарни-Одринки через Костянтинівку, Поляну, Угли, Убереж уже з квітня цього року. Проте під час нашого візиту селяни казали, що поїхати в Сарни можна дизелем від станції Немовичі чи власним авто, а про автобус навіть не згадували. Тож зателефонували на автостанцію, аби запитати, як можна доїхати з Сарн в Убережі й нічим не вирізняється з-поміж інших. І ми, можливо, повірили б, але саме дійшли до пасовища, де пасались... 50(!) овець. «Тримаємо вівці вже 27 років, - приєднується до розмови чоловік Микола. — І розводимо, і продаємо, а шерсть завозимо в Кричильськ, де з неї шиють ковдри. Вони натуральні та дуже теплі. Самі користуємось, багато даруємо, а іноді й продаємо». Зараз це майже сімейна справа, бо донька теж взяла собі декілька овець у хазяйство, а маленький внук Сашко контролював стадо, поки дорослі відволікались на розмови. Крім цього, подружжя Пітелів тримає ще дві корови, дві телиці, не кажучи вже про пернатих. До життя в Убережі звикли. За потреби поїхати в Сарни домовляються з сусідами, щоб разом найняти автомобіль — так дешевше. Єдине, що тривожить, - зменшення територій для випасання худоби, адже її тримає чи не кожна родина. Нині паї орендує підприємство з Черкас, яке вже цьогоріч на пробних ділянках вирощувало соняшник, ріпак і пшеницю.

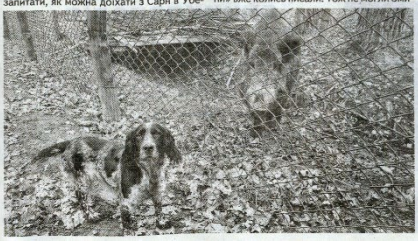

Місцеві чоловіки готуються до зими

Про унікальну родину Скробів, в якій росло дев'ятеро синів, «Сарненські новини» вже колись писали. Тож не могли оминути й цю унікальну родину. Тоді вони ще не мали дітей, але вже мали 5 синів. Тепер їм 18, 16, 14, 12 і 10 років. Вони ходять до школи, допомагають батькам у хазяйстві, а ще вміють і дрова рубати, і сіно косити, і в лісі заблукати не бояться. Вони ще й на гітарі грають, і пісні співають, і там...».

Корінна убережанка Фаїна МАРТИНЮК.

Нетипове хазяйство подружжя Свиридонів

Наостанок випадково потрапили до сім'ї Свиридонів. Вдома застали молоду хазяйку Ларису. Вона розповіла, що сама з Углів, а сюди, в Убереж, вийшла замож за місцевого Георгія, з яким виховують трьох доньок. Чоловіка в селі знають усі, адже він — єгер і тримає велике та незвичне хазяйство. «Його дід був лісником. Можна сказати, що він перейняв у нього й продовжив улюблену справу», - ділиться Лариса.

Зараз подружжя має три коня, одне лоша, дві корови, 10 собак, декілька котів і навіть диких кабанів. Лариса підтверджує, що доглядати за такою кількістю тварин нелегко, та ними переважно опікується чоловік, а вона, як справжня любляча дружина, розділяє його захоплення, допомагає і підтримує.

У цій сім'ї справді люблять тварин. Доньки під час нашого візиту не відпускали з рук котів. А їхня кухня завішена зображеннями різних звірів, які намалювали юні художниці.

Пані Лариса поділилась, що із незвичних домашніх улюбленців у них був ще лис Вук. Вона вигодовувала його з маленького. Але дика натура взяла своє, згодом він утік. Сім'я дуже любила лисеня, тож і досі за ним сумують. Сказати, що ми були вражені, побачивши хазяйство цих людей, це не сказати нічого. Тож бажаємо, щоб таке цікаве непересічне захоплення розвивалось і приносило їм ще більше задоволення.

Поїздка залишила змішані почуття. Не можна сказати, що убережці живуть краще чи гірше, ніж села райцентру, але те, що вони живуть по-іншому — факт. Дорогою до Сарн мене не покидала одна думка: в той час, коли вищі (та й нижчі) чини щодня кажуть про євроінтеграцію, вхід в ЄС, кращі зарплати, нові стандарти, можливості, перспективи, куди інтегруються такі села, як Убереж?

Тетяна КОЛЯДИЧ.
Фото Василя СОСЮКА.